

Warszawa, 16 listopada 2017 r.

Departament Współpracy Międzynarodowej

**Działania resortu rolnictwa
na rzecz zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw rolno-spożywczych**

*XVI Kongres Eksporterów Polskich
Warszawa, 23 listopada 2017 r.*

Polska jest szóstym producentem żywności w UE za Niemcami, Francją, Włochami, Wielką Brytanią i Hiszpanią, z udziałem wartościowym wynoszącym ok. 9 %.

Polski sektor spożywczy ma ponad 20 % udział w wartości sprzedaży całego krajowego przemysłu. Tworzy go około 16 tys. firm zatrudniających 402 tys. osób, tj. ok. 16 % zatrudnionych w przemyśle krajowym. Wartość sprzedaży sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w Polsce stanowi ponad 6 % PKB.

Największy udział w przemyśle spożywczym ma przetwórstwo mięsa – ok. 22 % . O połowę mniejszy udział mają branża mleczarska - ok. 12 % oraz napojów alkoholowych - ok. 10%. Znaczącą pozycję w polskim przemyśle spożywczym mają branża owocowo-warzywna, piekarska i ciastkarska, których udział wynosi od 5,9% do 7,4% wartości produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego.

Wielkość produkcji w polskim sektorze rolno-spożywczym, począwszy od 2003 r. charakteryzuje się systematycznym wzrostem. Dzięki stałemu rozwojowi technicznemu, technologicznemu i organizacyjnemu sektora spożywczego Polska weszła do czołówki nowoczesnych i innowacyjnych europejskich producentów żywności.

Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego jako działanie priorytetowe został wskazany w „Programie Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016-2020”.

Sektor rolno-spożywczy stał się liderem polskiego handlu. **W latach 2003-2016 polski eksport rolno-spożywczy wzrósł sześciokrotnie - z 4 mld euro do ponad 24 mld euro (dla porównania w 2014 r., kiedy Rosja wprowadziła embargo eksport wyniósł prawie 22 mln EUR).** W rezultacie Polska zajmuje ósme miejsce wśród najważniejszych eksporterów żywności Unii Europejskiej a wartość salda w handlu żywnością na poziomie ponad 7 mld euro daje nam trzecie miejsce wśród dziesięciu krajów Unii Europejskiej posiadających dodatnie saldo tej wymiany (pozostałe kraje są importerami netto żywności). O pozycji sektora rolno-

żywnościowego świadczy również rosnący **udział eksportu tej grupy produktów w polskim eksporcie ogółem – z 11% w roku 2010 do ponad 13% w roku 2016.**

W 2017 r. przewiduje się dalszy wzrost obrotów polskiego handlu zagranicznego. Zgodnie z prognozą IERiGŻ – PIB eksport produktów rolno-spożywczych w całym 2017 r. może wynieść 26,3 mld euro, o 8% więcej niż w 2016 r.

Polski handel rolno-spożywczy koncentruje się od wielu lat przede wszystkim na rynku Unii Europejskiej, gdzie w 2016 roku sprzedano towary o wartości prawie 20 mld euro. Stanowiło to ponad 80% całej zagranicznej sprzedaży naszej żywności. Do największych odbiorców polskich towarów rolno-spożywczych należały: Niemcy, Wielka Brytania, Republika Czeska, Francja, Włochy, Holandia, Słowacja oraz Węgry.

Należy podkreślić, że jesteśmy aktywni w zakresie poszukiwania rynków zbytu dla polskich artykułów rolno-spożywczych nie tylko wśród sąsiadów czy krajów członkowskich Unii Europejskiej, ale także w Ameryce Północnej, Afryce, Azji i na Bliskim Wschodzie. W efekcie tych działań wzrósł eksport między innymi do Egiptu, Kenii, Sudanu oraz do Tanzanii. Bardzo wyraźnie, bo o około jedną trzecią wzrosła sprzedaż do Kanady i Stanów Zjednoczonych. Spośród państw Bliskiego Wschodu odnotowano wzrost wartości eksportu do Jordanii oraz Izraela. Z kolei na kontynencie azjatyckim wzrósł eksport do Wietnamu, Republiki Korei oraz do Indonezji.

Perspektywy dla światowej gospodarki są optymistyczne. Oznacza to dalszy i szybszy wzrost gospodarczy przede wszystkim w krajach Azji i Afryki, które mają największy potencjał do wzrostu popytu na żywność (prognozowany wzrost liczby ludności i PKB na mieszkańca). Stanowi to ogromną szansę dla naszej branży rolno-spożywczej, ale zarazem i spore wyzwanie, biorąc pod uwagę odległość tych rynków i ich specyfikę.

Polskie firmy sektora rolno – spożywczego coraz chętniej wchodzą na zagraniczne rynki. Niewątpliwie momentem przełomowym, który zapoczątkował falę ekspansji na rynkach zagranicznych, było wstąpienie naszego kraju do Unii Europejskiej. Głównymi celami ekspansji zagranicznej są zwiększenie przychodów przedsiębiorstw, wyprzedzenie konkurencji w wejściu na rynki zagraniczne, chęć uzyskania wyższych marż oraz ograniczenie ryzyka przez dywersyfikację geograficzną. Najważniejszą przewagą polskich przedsiębiorstw nad ich zagranicznymi konkurentami jest wysoka jakość produktów.

W Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju istotne miejsce zajmuje obszar ekspansji zagranicznej. Efektem działań w tym obszarze będzie utrzymanie relatywnie wysokiego tempa wzrostu eksportu, przy jednoczesnej poprawie poziomu jego innowacyjności, jak również pobudzenie polskich inwestycji zagranicznych. Intensyfikacja działalności eksportowej i inwestycyjnej pozwoli polskim przedsiębiorstwom na osiągnięcie: większych i zdywersyfikowanych przychodów,

wyższej wydajności i rentowności oraz lepszego poziomu technologicznego, co przełoży się na poprawę ich konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Główne kierunki interwencji w tym obszarze, w które wpisuje się sektor rolno-spożywczy to:

- wzmocnienie rozpoznawalności polskich produktów, marki „Polska” oraz Marki Polskiej Gospodarki poprzez działania na rzecz promocji sektora rolno-spożywczego oraz wsparcia ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorców tego sektora. opracowanie i wdrożenie Systemu promocji produktów rolno-spożywczych na lata 2017-2019, którego celem jest budowa silnej marki polskich produktów rolno-spożywczych pod hasłem „Polska smakuje” (w ramach systemu promocji gospodarki)
- wspieranie nowych kierunków ekspansji polskich firm poprzez Rozwój dwustronnej współpracy gospodarczej oraz eliminacja barier szczególnie uciążliwych dla polskiego eksportu w dostępie do rynków pozaunijnych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje jednakże zdecydowane działania mające na celu dywersyfikację obecnych kierunków polskiego eksportu i poszukiwaniu nowych rynków zbytu oraz zapewnienie spójnej, dynamicznej i ukierunkowanej polityki promocji żywności dostosowanej do potrzeb sektora rolno-spożywczego.

We współpracy z GIW, GIORIN, GIJHARS oraz ARR opracowano „*Priorytety działań MRiRW oraz podległych służb bezpieczeństwa żywności na rzecz otwierania nowych rynków zbytu na rok 2017 i lata kolejne*”. Dokument ten zastąpił przyjęte na początku 2016 r. „*Priorytety działań MRiRW oraz GIW i PIORIN na rzecz otwierania nowych rynków zbytu*” oraz „*Założenia do realizacji działań na rzecz rozwoju wymiany handlowej oraz promocji zagranicznej sektora rolno-spożywczego w 2016 r.*”. Obecnie obowiązujący dokument określa m.in. działania podejmowane przez resort rolnictwa oraz podległe służby weterynaryjne i fitosanitarne w zakresie otwierania nowych rynków zbytu. Jest to swoistego rodzaju wsparcie administracji państwowej, wspomaganie przez instytuty branżowe dla polskich producentów artykułów rolno-spożywczych, w formie usystematyzowanego otwierania nowych rynków zbytu (lub asortymentowego poszerzania istniejących możliwości eksportowych na częściowo otwartych rynkach), a w dalszej kolejności właściwego ukierunkowania i integracji działań promocyjnych realizowanych na rynkach krajów trzecich (jest podstawą dla opracowywanej w MRiRW *Strategii promocji polskiej żywności*).

W dokumencie uwzględniono:

- aktualny stan i przewidywany postęp prac służb weterynaryjnych i fitosanitarnych w zakresie zapewnienia lub rozszerzenia dostępu do rynków krajów trzecich dla polskich produktów rolno-spożywczych,

- wymianę handlową z krajami trzecimi,
- rynki priorytetowe wskazane przez przedsiębiorców branży rolno-spożywczej oraz organizacje branżowe,
- rynki priorytetowe wskazane przez Ministerstwo Rozwoju: objętych Programem promocji branży polskich specjalności żywnościowych (poddziałanie 3.3.2 „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand” PO IR) oraz wskazanych w Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju, w obszarze Ekspansja Zagraniczna.

Na tej podstawie określono najbardziej perspektywiczne dla polskiego eksportu rynki - są to: **Zjednoczone Emiraty Arabskie, Indie, Japonia, Chiny i Tajwan, Kanada, Algieria, Republika Południowe Afryki, Stany Zjednoczone, Arabia Saudyjska, Egipt, Wietnam, Iran, Białoruś i Kazachstan.**

Należy pamiętać jednak, że procedury otwierania / poszerzenia dostępu do wybranych rynków i towarzyszące im negocjacje są często bardzo trudne i długotrwałe. W 2017 r., w wyniku realizacji przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Główny Inspektorat Weterynarii oraz Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa „Priorytetów...”:

- w styczniu 2017 r. uzgodniono ze stroną gruzińską nowe zapisy świadectwa zdrowia, uwzględniającego regionalizację, dla drobiu (z uwagi na wystąpienie na terytorium Polski wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N8 nie mogły być poświadczane zapisy w świadectwie zdrowia dla eksportowanego do Gruzji mięsa drobiowego),
- rynek Malezji został otwarty dla eksportu świeżego mięsa wieprzowego z Polski (strona malezyjska w marcu 2017 r. zaakceptowała wzór świadectwa zdrowia dla mięsa wieprzowego, 9 zakładów uzyskało uprawnienia eksportowe),
- w marcu 2017 r. zatwierdzono wzór świadectwa zdrowia dla świeżego mięsa wołowego, w tym mięsa mielonego eksportowanego do Brazylii,
- 10 kwietnia 2017 r. Minister Krzysztof Jurgiel i Minister ds. Żywności Ludowej Republiki Bangladeszu Qamrul Islam, w trakcie spotkania w MRiRW poświęconego perspektywom eksportu polskiej pszenicy, podpisali *List intencyjny w sprawie polsko-bangladeskiej współpracy w dziedzinie żywności*. Dokument ten stanowił podstawę do dalszych prac na rzecz wypracowania *Memorandum o Porozumieniu między Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi RP a Ministerstwem ds. Żywności Ludowej Republiki Bangladeszu w sprawie nabywania pewnych rodzajów produktów rolnych umożliwiającego eksport polskich produktów rolno-spożywczych na rynek Bangladeszu*. Negocjowane

Memorandum ma zapewnić instytucjonalne ramy dla zawierania konkretnych umów przez polskich przedsiębiorców sektora rolnego zainteresowanych wymianą handlową z partnerami bangladeskimi (oczekujemy na ostateczną akceptację tekstu dokumentu przez stronę bangladeską),

- 27 kwietnia 2017 r. w czasie spotkania Premier B. Szydło z Wiceprezydentem Republiki Indii M.H. Ansarim Minister Rolnictwa RP oraz Minister Stanu w Ministerstwie Mikro, Małych i Średnich Przedsiębiorstw RI G. Singh podpisali *Umowę między Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi RP a Ministerstwem Rolnictwa i Dobrostanu Rolników RI o współpracy w dziedzinie rolnictwa*. Jednym z istotnych celów tej Umowy jest identyfikacja barier i ograniczeń występujących we współpracy handlowej oraz podejmowanie działań w celu ich likwidacji. Trwa finalizowanie ze stroną indyjską ustaleń dot. otwarcia tego rynku dla mięsa drobiowego i produktów drobiowych (świadczenie zdrowia zatwierdzone zostało przez służby indyjskie w kwietniu 2017 r.; oczekujemy na potwierdzenie uznania przez służby indyjskie statusu kraju wolnego od grypy ptaków uzyskanego przez Polskę w lipcu 2017 r.); w zaawansowanym stadium są również negocjacje dot. dostępu dla mięsa wieprzowego i produktów wieprzowych. W wyniku intensywnych zabiegów dyplomatycznych, w sierpniu 2017 r. udało się doprowadzić do zamknięcia indyjskich wewnętrznych procedur warunkujących wejście w życie ww. nowych przepisów fitosanitarnych dla owoców ziarnkowych, co oznacza możliwość ich wykorzystania przez polskich eksporterów,
- 2-4 maja 2017 r. Jacek Bogucki, Sekretarz Stanu złożył wizytę w Kanadzie, a w dniach 25-28 czerwca 2017 r. – w USA. Obie wizyty objęły komponent promocyjny (odpowiednio targi SIAL i Summer Fancy Food) i rozmowy z przedstawicielami administracji, parlamentu i środowiska biznesowego. Rynki północnoamerykańskie są przedmiotem rosnącego zainteresowania polskich producentów i eksporterów, obecnie Polska stara się przede wszystkim o uzyskanie dostępu drobiu do obu rynków, podjęto wstępne prace w zakresie wołowiny. Ponadto oczekujemy otwarcia rynku USA dla polskich jabłek i gruszek (wniosek kilku krajów członkowskich UE jest negocjowany przez KE),
- zniesienie zakazu eksportu do Kazachstanu żywego drobiu, jaj, mięsa drobiowego i produktów drobiowych z Województwa Zachodniopomorskiego (maj 2017 r.).
- w czerwcu 2017 r. Arabia Saudyjska zniosła zakaz importu drobiu, jaj konsumpcyjnych i produktów jajecznych z Polski, a we wrześniu br. – zakaz importu żywego ptactwa, piskląt i jajek pochodzących z Polski,

- zniesienie przez Ukrainę restrykcji importowych w związku z HPAI, w związku z odzyskaniem przez Polskę statusu kraju wolnego od tej choroby (od 20 lipca 2017 r.); uzgodnienie nowego wzoru świadectwa na wywożone do Ukrainy gotowe karmy dla psów i kotów (17 lipca 2017 r.); uzgodnienie zharmonizowanego świadectwa UE-Ukraina na mleko poddane obróbce termicznej i produkty mleczne, przy czym w okresie przejściowym stosowane będą dwa wzory świadectw: ww. oraz uzgodnione bilateralnie między Polską a Ukrainą (wrzesień 2017 r.); obecnie negocjowane jest pomiędzy KE i stroną ukraińską świadectwo dla piskląt i jaj wylęgowych (świadectwo z 2016 r. zostało zawieszona);
- w wyniku audytu przeprowadzonego w lipcu 2017 r., Turcja zatwierdziła 7 zakładów drobiarskich do eksportu wybranych produktów drobiowych do tego kraju,
- w lipcu 2017 r. zatwierdzono 59 zakładów do eksportu mleka i produktów mleczarskich do Kolumbii,
- uzgodnienie w sierpniu 2017 r. świadectwa zdrowia dla mięsa drobiowego eksportowanego do Izraela,
- Strona japońska w sierpniu 2017 r. zniósła zakaz importu z Polski żywego drobiu, mięsa drobiowego, produktów drobiowych, jaj i produktów od nich pochodzących,
- rynek Nowej Zelandii został otwarty dla eksportu produktów z ryb łososiowatych z Polski (we wrześniu 2017 r. strona nowozelandzka zatwierdziła wzór świadectwa zdrowia dla produktów z ryb łososiowatych przeznaczonych do spożycia przez ludzi eksportowanych do Nowej Zelandii),
- zniesienie w lipcu 2017 r. zakazu importu na Filipiny ptaków domowych oraz dzikich i innych produktów włączając mięso drobiowe, jednodniowe pisklęta, jaja oraz materiał biologiczny z Polski, pod warunkiem niewystąpienia ogniska wysoce zjadliwej grypy ptaków przed dniem 20 lipca 2017 r.
- w sierpniu 2017 r. dopuszczono import z Polski do Kataru mięsa wołowego i produktów z mięsa wołowego oraz drobiu i produktów z mięsa drobiowego,
- potwierdzenie przez stronę białoruską braku konieczności stosowania świadectwa na pasze mineralne (luty 2017); całkowite zniesienie zakazu wwozu na Białoruś drobiu i produktów drobiarskich, ze wszystkich województw, które objęte zostały zakazem w związku z wystąpieniem w Polsce ognisk grypy ptaków H5N8 (wrzesień 2017); potwierdzenie braku zakazu importu z Polski na Białoruś wołowiny, jak również przeżuwaczy i ich materiału genetycznego (wrzesień 2017);

Negocjacje oraz działania w zakresie dopuszczenia polskich produktów rolno-spożywczych do zagranicznych rynków są wspierane przez **przedstawicieli MRIRW** w polskich placówkach dyplomatycznych: w Algierii, Chinach, Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz – czasowo nieobsadzonych - w RPA, Indiach i Rosji. Stanowiska te tworzone są ze względu na specyfikę branży rolnej, która wymaga specjalistycznej wiedzy oraz znajomości rynku rolno-spożywczego państwa docelowego. Głównymi zadaniami realizowanymi przez przedstawicieli MRiRW są m.in.:

- współpraca rządowa polegająca na maksymalizacji liczby uzgodnionych świadectw weterynaryjnych na polskie produkty (np. działania w zakresie udroźnienia polskiego eksportu do ZEA towarów wymagających certyfikat halal oraz na rzecz zniesienia zakazu importu jaj z Polski);
- nawiązywanie współpracy pomiędzy państwowymi instytucjami sektora rolnego – agencjami, służbami weterynaryjnymi i fitosanitarnymi, agencjami handlowymi i produkcyjnymi;
- prowadzenie działań politycznych na rzecz przeciwdziałania ograniczeniom importowym (np. poprzez motywowanie instytucji UE do utrzymania wolnego handlu UE-Algieria, współpraca z delegaturą EU w PZEA dot. zniesienia zakazu stunningu drobiu przy uboju wprowadzonego przez Emiraty w 2017 r.);
- bezpośrednie kojarzenie przedsiębiorców sektora, rozwój tzw. relacji B2B. Umożliwienie dostępu polskich eksporterów do publicznych agencji zakupowych, informowanie o przetargach, wspieranie firm w rozwiązywaniu problemów natury logistyczno-celnej;
- wsparcie wizyt przedstawicieli polskiej administracji publicznej oraz przedsiębiorców i organizacji branżowych, organizacja spotkań delegacji z administracją i agencjami odpowiedzialnymi za import żywności, konferencji prasowej oraz spotkań B2B.

Przedstawiciele MRiRW funkcjonują także w Ambasadzie RP w Berlinie oraz przy Stałym Przedstawicielstwie RP w Brukseli, jednakże specyfika pracy w tych dwóch placówkach jest odmienna, skoncentrowana m.in. na wypracowywaniu i promocji polskiego stanowiska na forum UE.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi politykę wspierania polskich producentów w zakresie wzmocnienia wizerunku produktów rolno – spożywczych i zaprezentowania ich jako produktów specyficznych i wyróżniających się wysoką jakością. Promowanie polskiej żywności na europejskich i światowych rynkach zbytu

jest jednym z priorytetowych zadań ujętych w Programie Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015-2019. W związku z powyższym, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowało **strategię promocji żywności**, która opiera się na idei spójnej, dynamicznej i ukierunkowanej polityki promocji produktów żywnościowych, dostosowanej do potrzeb sektora rolno - spożywczego. Realizacja strategii wymaga podjęcia spójnych działań informacyjnych i promocyjnych, służących umocnieniu pozycji polskich produktów rolno – spożywczych za granicą i budowy silnej marki polskich produktów żywnościowych.

Głównym celem strategii jest zwiększenie konkurencyjności polskiej żywności, poprzez:

- kształtowanie pozytywnego wizerunku polskiej żywności w kraju i na rynkach zagranicznych,
- zwiększanie rozpoznawalności marki polskiej żywności w kraju i na rynkach zagranicznych,
- zwiększenie wartości eksportu polskiej żywności, w tym dywersyfikacja i otwieranie nowych rynków zbytu, ze szczególnym uwzględnieniem rynków państw trzecich o największym potencjale wzrostu.

Istotnymi elementami strategii są:

- spójna i nowoczesna komunikacja marki polskiej żywności, z wykorzystaniem znaku słowno-graficznego Polska Smakuje i z naciskiem na obszary komunikacji takie jak: polskie rolnictwo jest innowacyjne, polska żywność jest wysokiej jakości, naturalna i smaczna. Informując o innowacyjności w rolnictwie należy podkreślać, że żywność jest wytwarzana na bazie rodzimych surowców wysokiej jakości, w sposób tradycyjny, oryginalny przekazywany z pokolenia na pokolenie, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,
- ukierunkowana polityka promocji, skoncentrowana na perspektywicznych rynkach, na czterech obszarach geograficznych: Azji, Afryki, Ameryki Północnej oraz Bliskiego Wschodu, a także na kluczowych rynkach UE,
- koordynacja i synergia działań promocyjnych w sektorze rolno - spożywczym.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (wcześniej Agencja Rynku Rolnego) przygotowały szereg działań wspierających rozwój międzynarodowej współpracy handlowej polskiego sektora rolno-spożywczego. Są one skorelowane z realizacją branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych. Inicjatywy, które są podejmowane umożliwiają

przedsiębiorcom udział w najważniejszych zagranicznych wydarzeniach targowych i wystawienniczych takich jak:

Europa: (Międzynarodowe Targi Grune Woche w Berlinie w Niemczech, Międzynarodowe Targi Salima w Brnie w Republice Czeskiej, Międzynarodowe Targi Żywności i Produktów Ekologicznych Biofach w Norymberdze, Targach IFE w Londynie w Wielkiej Brytanii, Międzynarodowe Targi Alimentaria w Barcelonie w Hiszpanii, Food & Drink w Dublinie w Irlandii,

Azja: Międzynarodowe Targi Żywności AAHAR w New Delhi w Indiach, Międzynarodowe Targi Food & Hotel Asia w Singapurze, China International Agricultural Trade Fair w Kunming Chinach; Targi Seul Food & Hotel Goyang w Seulu w Korei Południowej,

Ameryka Północna: Targi Sial Canada w Toronto w Kanadzie, Fancy Food Show w New York w USA,

Afryka: Food Africa Cairo w Kairze w Egipcie.

MRiRW oraz KOWR planują skoncentrować działania na umożliwieniu przedsiębiorcom większej obecności na rynkach o dużym potencjale importowym, na których polska żywność jest jeszcze nieobecna lub jest eksportowana w niewielkich ilościach. Jednocześnie będą kontynuowane działania w miejscach, które są już dobrze znane naszym eksporterom, ale nadal wymagają wsparcia promocyjnego w budowaniu pozytywnego wizerunku polskiej żywności.

Rynki trzecie, poza prowadzoną na nich działalnością handlową, stwarzają również perspektywy w zakresie rozwoju **inwestycji** z udziałem partnerów zagranicznych. Zgodnie z informacjami przekazywanymi przez polskie placówki dyplomatyczne, jak również przedstawiciele administracji krajów trzecich podczas spotkań z udziałem Kierownictwa MRiRW, zapotrzebowanie na bezpośrednie inwestycje zagraniczne w sektorze rolno spożywczym jest kwestią priorytetową, zwłaszcza w rozwijających się krajach Afryki, Azji, czy krajach Bliskiego Wschodu (np. Iran). Ocenia się jednocześnie, że **kraje afrykańskie, jak również kraje azjatyckie pozostaną najdynamiczniej rozwijającymi się gospodarkami w perspektywie do 2050 r.**, z rosnącą siłą nabywczą, zapotrzebowaniem na importowane artykuły żywnościowe, jak również bardzo dużym zapotrzebowaniem w zakresie rozbudowy lokalnej infrastruktury produkcyjnej i przetwórstwa rolno-spożywczego. **Do najbardziej atrakcyjnych sektorów inwestycyjnych zalicza się: przetwórstwo, rolnictwo, hodowlę zwierząt, przechowalnictwo.**

Stwarza to ogromne możliwości ekspansji dla polskich inwestycji m.in.:

1. W krajach **afrykańskich** m.in Algieria, Egipt, RPA w zakresie:

- współpracy inwestycyjnej w ramach modernizacji gospodarstw państwowych;
 - przechowalnictwa i przetwórstwa żywności.
 - pozyskania nowych technologii oraz wymiany przestarzałych linii produkcyjnych,
 - inwestycji mających na celu rozwój możliwości produkcyjnych mleka,
 - inwestycji mających na celu rozwój możliwości produkcyjnych mięsa wołowego
 - transferu myśli technologicznej, dostaw kompletnych linii produkcyjnych, maszyn i urządzeń dla przemysłu spożywczego, tworzenie joint-venture (preferencyjne traktowanie produktów egipskich przez władze lokalne daje większe szanse powodzenia projektom realizowanym we współpracy z partnerami egipskimi) w wielu dziedzinach gospodarki, w tym m.in. w przemyśle spożywczym (zwłaszcza w zakresie przetwórstwa drobiu),
2. W krajach **azjatyckich** m.in.. Indie, Tajwan oraz krajach ASEN-u w zakresie:
- Opracowania nowych produktów (zdrowa żywność, tradycyjna, wygodna).
 - Nowych technologii pakowania w celu przedłużenia okresu przydatności do spożycia, zachowania smaku i tekstury.
 - Inwestycji budowy magazynów i chłodni dla mrożonych owoców i warzyw oraz produktów gotowych.
 - Nowoczesnych pakowalni dla owoców i warzyw.
 - Inwestycji w łańcuch chłodniczy, statki chłodnie, magazyny, wyposażenie i maszyny.
 - Nowych technologii przetwórstwa, przechowywania, logistyki, pakowania itp.
 - Technologii energooszczędnych
 - Laboratoriów analizy żywności.
 - Opakowań (materiał do pakowania i park maszynowy)
 - Badań i rozwoju oraz umiejętności (innowacje w zakresie produktu, poprawa kwalifikacji siły roboczej).
3. W krajach **Bliskiego Wschodu** m.in. Iran w zakresie:
- inwestycji w dziedzinie rolnictwa
 - dostaw maszyn oraz technologii do produkcji i przetwórstwa rolnego.